

בארה של תורה

פשוט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח"י"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

©

גליון 721 אב תשפ"א שנה טו'

מוקדש לע"נ המנוח אברהם בן פרידה המאוזי ז"ל הוקדש ע"י בנו ידידנו ר' ניסים המאוזי הי"ו

פרשת מטות מסעי

מה שלמדתי מהמחנך שלי בכיתה ז'
הרב יהודה יוספי

הילדים לפני הכל!

"ויגשו אליו ויאמרו, גדרות צאן נבנה למקננו פה וערים לטפנו" (לב, טז)

ג. חשוב להדגיש ולחדד נקודה נוספת. דיברנו לעיל על השקפה ותגבור לימודי לילדים הזקוקים לכך. אך הנסיון מלמד שפרסים וכסף הם כלי חשוב וראוי לא רק לקידום ילד חלש אלא גם עבור העצמה לימודית לילדים מצטיינים. וזאת למדנו מדברי הרמב"ם (בפירוש המשניות בתחילת פרק "חלק") "שים בדעתך כי נער קטן הביאוהו אצל המלמד ללמדו תורה, והוא למיעוט שני וחולשת שכלו אינו מבין מעלת אותו הטוב, ולפיכך בהכרח יצטרך המלמד שיזוז אותו על הלימוד בדברים שהם אהובים אצלו לקטנות שניו, ויאמר לו קרא ואתן לך אגוזים או מעט דבש. וכשיגדל יאמר לו, קרא ואקח לך מנעלים יפים או בגדים חמודים. וכאשר יהיה שלם בשכלו יותר ויתבזה בעיניו זה הדבר, ישים נפשו למה שהוא גדול מזה, ואז יאמר לו רבו, למוד פרשה זו או פרק זה ואתן לך דינר אחד או שני דינרין, ובכך הוא קורא ומשתדל ליקח אותו הממון".

נמצא שמצוה וחובה עלינו להשתמש בפרסים כדי לאתגר ולקדם את התלמידים ולהרבות תורה בישראל, אלא שלכל גיל יש את ה"פרסים" שלו. אנחנו שוכחים מזה שלמעשה אפשר עם ממון מועט לקדם כל ילד ולדרבן אותו שישנן את לימודו וילמד משניות או דפי גמרא בעל פה ויקבל על כך פרס או סכום כסף מסויים. בעבורנו זו הוצאה פעוטה, אך עבור הילד זהו דבר עצום שגורם לו לשקוד על תלמודו ולשנן את הדברים.

ד. בילדותי למדתי בתלמוד תורה "בתי אבות" שע"י ישיבת פוניבז' בבני ברק. המחנך שלי בכיתה ז' היה המרצה ומזכה הרבים הנודע הרב הצדיק ר' יהודה יוספי שליט"א. ללמוד שנה שלימה אצל הרב יוספי זו חוויה רוחנית עצומה שמלווה אותך כל החיים. פרק "האיש מקדש" במסכת קידושין שלמדתי ממנו חקוק בלבי עד היום, עם כל אהבת התורה וה"ברעץ" הרוחני שהנחיל לנו.

אך מה שברצוני לספר בהקשר לנושא דלעיל הוא, שבהפסקות היה הרב יוספי בוחן את התלמידים על דפי גמרא, וכל תלמיד שהיה אומר דף גמרא בעל פה היה מקבל 10 ש. וכך בהפסקות היה הרב יושב ובוחן עוד ועוד ילדים על דפי גמרא, כשבסיום המבחן היה מעניק בחיך ובאושר את הפרס לילד הנבחן, ומצייץ בפניו שהוא מחכה כבר לדף הבא שיאמר בפניו.

אני זוכר עד היום כיצד ילדים רבים היו מנצלים את זמנם ובמקום לשחק בהפסקות היו יושבים ומשננים דפי גמרא, כדי שיהיו מוכנים היטב למבחן של הרב יוספי.

ה. לרוב ההורים סכום של 10 או 20 ₪ שיינתן לילד מדי כמה שבועות לא יעשה חור בכיס, אבל בהחלט יחדיר אהבת תורה בלב בנם. אנו פשוט לא חושבים על זה או לא מודעים לזה מספיק, אך הדבר יכול להעצים ולהגביר את חשקת התורה אצל הילדים. אתה מגלה פתאום שהילד אוהב ללמוד ומסוגל ללמוד, וזה מביא לך הרבה נחת. תנסו את זה בבית!!!

ו. ומכאן תצא הקריאה לכל רב ומנהל ומלמד ומורה לפעול במקומו הוא ולערוך לתלמידיו או לילדים בקהילתו מבחנים כאלה. בימים אלו שכולם מדברים על הרפיון שיש אצל התלמידים, זה יכול להיות לגלג הצלה עצום לילדים ולנוער. צריכים רק למצוא את אותם

אם נשאל אדם, מה חשוב יותר בעיניך, הילדים או הכסף? די ברור שהתשובה תהיה שהילדים קודמים לכל. ובדאי שכך ראוי להיות. ולכן כאן כשבני גד ובני ראובן הקדימו את הכסף והממון לבניהם ואמרו "גדרות צאן נבנה למקננו פה, וערים לטפנו", העמיד אותם משה רבינו מיד על טעותם ואמר להם (פס' כד) "בנו לכם ערים לטפכם, וגדרות לצנאכם", קודם הילדים ורק אחר כך הממון.

ואכן יש מקום לעיין מה ראו בני גד ובני ראובן להקדים ממנם לבניהם. אך "קשוט עצמך ואחר כך קשוט אחרים!", כי נכון שאנחנו מבינים שהילדים לפני הכל והם קודמים לכסף או לכל דבר אחר, אך האם באמת כך אנו נוהגים למעשה???

למשל, חינוך טוב עולה כסף, לפעמים כדי לקדם ילד אתה צריך להשקיע בו ולקחת מורה פרטי או אברך שילמד איתו. יש הורים רבים שאכן עושים זאת ומקמצים מממנם כדי שהילד יתפתח מבחינה לימודית ויהיה תלמיד חכם. אך יש גם תופעה מצערת שהורה לא מוכן להשקיע בכך ומסתפק במה שהילד מקבל בתלמוד תורה ובבית הספר. אם אכן מדובר באחד שאין לו כסף ומצבו דחוק ביותר, אפשר עוד להבין. אך פעמים רבות אתה מוצא שלדברים אחרים יש לו כסף, לקניות לבילויים וליציאות שונות, ורק בקידום הילד שלו הוא לא מוכן להשקיע. להורה כזה אין מה להלין על בני גד ובני ראובן, כי הוא בעצמו הולך בדרך זו ומעדיף להוציא את הכסף על ענייני עולם הזה מאשר על מצוה דאורייתא של "ושננתם לבניך".

משה רבינו מלמד את בני גד ובני ראובן וגם לדורי דורות שחינוך הבנים קודם לכסף, ואשרי האב והאם שמבינים זאת ועושים הכל כדי שבניהם יגדלו בתורה ויהיו תלמידי חכמים.

צריך לזכור גם שלמעשה ההוצאות על לימוד תורה הם לא באמת הוצאות, שכן משמים מחזירים לאדם כל מה שהשקיע בעבור זה, ואדרבה שאם הוסיף והשקיע בכך מוסיפים לו ממון עוד יותר, וכדברי חז"ל במסכת ביצה (טז, א) "כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, חוץ מהוצאת שבת ויום טוב והוצאת בניו לתלמוד תורה, שאם פחת פוחתין לו, ואם הוסיף מוסיפין לו".

ג. צא וראה מה כתב מרן הפץ חיים זצ"ל (שמירת הלשון חלק א שער התורה פרק ז) על אותם הורים שטוענים שמצבם דחוק ואין בידם להשקיע ממון בלימוד בנם: "וידעתי את תירוצם שיאמרו שדחוקה להם השעה, אבל באמת כאשר יתבוננו היטב בנפשם ידעו כי רק היצר מתעה אותם. כי הלא על שאר דברים שהוא רק תועלת גופני לבן, כל אחד עוזר לבנו בכל כוחותיו יותר מכפי יכולתו, וגם כמה פעמים מוסר את נפשו לסכנת האבדון עבורו, דהיינו שהוא עושה דברים שהוא שלא כדין בין אדם לחבירו ובין אדם למקום, והוא מתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי אני עושה בזה צדקה בכל עת לפרנס בני ביתי. וכשהוא צריך לחזק את בנו לתורה, שידע איך לעבוד את ה', והוא מביא בזה לבן וגם לעצמו חיי עולם הבא, הוא אומר שהשעה דחוקה לו".

החפץ חיים מביא על כך את הפסוק "ולא אותי יעקב כי יגעת בי ישראל", שהקב"ה מוכיח את האדם ואומר שלגבי שאר העניינים אין מצבך דחוק ואתה מוציא הוצאות ומפזר, אך כשמדובר "בני", כלומר במצוות ודברים רוחניים, אזי הנך מרגיש יגיעה וקושי ודחוק.

משה חי בן ידירה יקותיאל ז"ל
מיכל בת מרים יהושוע ע"ה
לאה בת שלום שרעבי ע"ה
שמזאל בן תאג'ה חברוני ז"ל

נחום בן גורג'יה אגם ז"ל
מושה בן סלאמה מועלם ז"ל
נורי בן גורג'יה שמש ז"ל
ברוך בן הנח בן ברוך ז"ל

משה בן מסעודה ברנע ז"ל
יוסף חיים בן מרים זרזק ז"ל
חיים בן מרים ז"ל ע"י כורש
יהודה בן שמחה דלויה ז"ל

ר' בנימין בן סלחה ז"ל + סרה בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל + נאויה בת תאג'ה ע"ה
אהרן בן יהיא ז"ל + רחל בת סאלחה ע"ה
יהיא בן סלאת ז"ל + חסיבה בת מננו אוולאי ע"ה

"אבא יקר, לתפילתך דאגת, אבל מה עם בניך? האם אין הם זקוקים שאביהם ישב לצידם בתפילה וישגיח עליהם? עליך בלבד מוטלת האחריות לחינוכם של בניך האהובים!"

"בנוסף לכך אין שום הצדקה לכפות על הבנים להגיע לתפילה עם אבא בנך החמה. אין הגיון להכביד על הבנים לקום השכם לתפילת שחרית בשבת קודש. השבת ניתנה למנוחה, גם לילדים הרכים שטרם הגיעו לגיל מצוות. יתכן מאוד שפעולה זו תגרום להם אי רצון להתפלל בשמחה ובאהבה, ויהיו אדישים לכל ענין התפילה. על אף שנראה לך שילדיך שמחים להגיע עמך לתפילה בנך, צריך לבדוק לעומק האם הם עושים זאת בליט ברירה או מרצון."

אבא אני רוצה אותך לידי!

אלו הם דברי הרב יצחק רבי, מבכירי היועצים החינוכיים ובעל ותק רב. והדברים מדברים בעד עצמם, ולא רק בהקשר של תפילה בנך אלא ככלל, לא יתכן שאבא ישקיע בעצמו מבחינה רוחנית ולא ישקיע בחינוך בניו. ישנם כאלה שזה נובע אצל מצידקות והתמדה, האב לומד שעות על גבי שעות בבית המדרש, אך אינו לומד עם בניו ואינו מדריך ומחנך אותם, וכשהוא מגלה מה יצר במו ידיו, ולהיכן בניו הגיעו, זה כבר מאוחר מדי... וידוע על אחד מגדולי הדור זצ"ל שבנו היחיד סטה מן הדרך, ואביו תלה זאת בכך שבמקום לשיר זמירות שבת עם בנו מיהר לצאת מן הבית והלך ללמוד בבית המדרש...

נמצא שהילדים קודמים לא רק לכסף והממון הגשמי, אלא גם לכיסופים הרוחניים ולהתעלות האישית של האבא, כי בתור הורה הקב"ה מצווה אותו ומצפה ממנו לעשות הכל כדי שבניו יהיו יראי שמים ויגדלו בתורה, מה שלא שייך שיהיה אצל אבא שרוחניותו האישית ניצבת בראש סולם העדיפויות.

"נחשוניים" בכל מקום ומקום שיקחו על עצמם לבחון את הילדים וגם למצוא תקציב לכך, כי בנפשנו הדבר.

מה קודם, תפילה בנך או תפילה עם הילד???

ז. וכאן המקום לעורר נקודה נוספת. ילדים קודמים לכסף, את זה כבר הבנו. אך מה לגבי הנאה והתעלות רוחנית, האם גם עליה יש לוותר עבור חינוך הילדים? למשל, האבא משתוקק להתפלל בשבת במנין הנך החמה אך הוא יודע שהבן לא יבוא איתו אלא יתפלל בנפרד במנין השני. כיצד ראוי לנהוג במקרה זה? האם לוותר על הילד ולהתפלל בנך או להיפך?

להלן אצטט מדברי המחנך הנודע הרב יצחק רבי: "פעמים רבות אנו רואים ילדים היושבים בבית הכנסת ללא אביהם. מכיון שכמחנך דבר זה נוגע אלי אני שואל אותם את השאלה המתבקשת "איפה אביך?". בדרך כלל התשובה היא "אבא שלי מתפלל בנך, ולי קשה להתפלל בשעה מוקדמת כזו, ולכן אני כאן ללא אבא".

"הורים יקרים! ברצוני לנצל במה זו בקריאה לכל ההורים הנוהגים להתפלל בנך בשבת קודש ומניחים לילדיהם להתפלל לבד ללא השגחה, ובעיקר ללא אבא. על אף חשיבותה הרבה של תפילה בנך, אינני מסוגל להבין תופעה כזו, האם תפילה בנך עדיפה על תפילה לצד ילדך? היאך תחנך את בניך לתפילה ללא דיבורים, לתפילה ככל הילדים היושבים לצד אביהם?"

"במרבית הפעמים הבחנתי שהילדים שהיו ללא אביהם בתפילה, היו מחוץ לבית הכנסת במהלך רוב התפילה, ובמעט הזמן שהיו בתוך בית הכנסת כמעט ולא התפללו. האם ילדים אלו אשמים בכך? בודאי שלא! הילדים זקוקים לאבא."

סגולת ה"זרע שמשון"

בס"ד נפתח שיעור חדש בספר "זרע שמשון" למקובל הצדיק מוהר"ר שמשון חיים נחמני זצוק"ל, שכידוע רבים נושעו בזכות סגולת הלימוד בספרו הקדוש. השיעור מתקיים מדי שבת כ-25 דקות לפני צאת השבת בביהכ"ס "דרכי תורה" (רח' ח"י"ש 12) עם רב הקהילה הרב ראובן גולן. תפילת ערבית בסיום השיעור. עזרת נשים פתוחה. להקדשת השיעור בספר "זרע שמשון" לעילוי נשמה או רפואה וברכה ניתן לפנות בטל' 054-2637798 או בנדירים פלוס (מוסדות דרכי תורה רחובות).

קח מטר לברכה במגדל אור של תורה וחסד!

בס"ד בשעה טובה החלה בניית הקומה העליונה בבנין מוסדות "דרכי תורה". תרומת מטר מזכה בהנצחה במבואה מפוארת להיכל בית הכנסת ובית המדרש שע"י "דרכי תורה". לפרטים: 054-2637798 או 08-9452903 ניתן לתרום בנדירים פלוס.

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

פרנסי השנה:

ר' אברהם בן לונה טובול הי"ו לע"נ רחמים בן זוהרה ז"ל.
ור' שאול בן רחמה חתון הררי הי"ו לע"נ עזרא בן פלורנס ז"ל,
שאול בן בוליסה ז"ל, פלורנס בת שרה ע"ה, אברהם שלום בן רחמה חתון ז"ל, בת שבע בת רחל ע"ה.
ור' אלון חלפון בן עופרה הי"ו.

פרנס השבוע:

ר' חגי יעקב בן שרה נחום הי"ו.

יזכו כל התורמים להצלחה וברכה ונחת מיוצאי חלציהם, ובריאות איתנה ופרנסה טובה, ויבורכו הם ובני ביתם בכל הברכות הכתובות בתורה.

חנה בת מסעודה תורג'מן
דינה בת בת שבע טורקניץ ע"ה
אליהו בן סעידה סטחי ז"ל

לעילוי נשמת
נתן יעקב בן ליוה מימון ז"ל

לעילוי נשמת
שאול בן בוליסה הררי ז"ל

לימוד "אבות ובנים" ב"דרכי תורה" עם עשרות ילדים מדי שבת בשעה 17:00. לילדים המשתתפים יחולקו ממתקים ופרסים וכרטיסים. כמו כן מתקיים חידון "טמונה בפרשה".

חידת השבוע: שמו של מי ממלכי מדין היה כשמו של אחיינו של משה רבינו?

זמני התפילות ב"דרכי תורה"

שבת ר"ח פר' מטות מסעי

מנין פלג המנחה - 18:15
מנחה ערב שבת (קרבות) - 19:30
הדלקת נרות - 19:31
שחרית מנין נץ (קרבות) - 4:45
שחרית מנין מרכזי (קרבות) - 8:15
מנחה מנין א' (קרבות) - 13:30
תהלים לבנות - 14:00
שיעור גמרא מס' ברכות - 14:30
שיעור הלכה - 15:45
שיעור מוסר ופרשת השבוע - 16:40
תהלים לבנים - 16:30
אבות ובנים - 17:00
מנחה מנין ב' (קרבות) - 18:00
שיעור בספר "זרע שמשון" - 20:00
צאת השבת - 20:21
ערבית מוצ"ש - 20:25